

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΑΪΛΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

1.1. Εισαγωγή

Η περίοδος που διανύουμε χαρακτηρίζεται από τη διαρκή τεχνολογική εξέλιξη, η οποία επιδρά καθοριστικά στο οικονομικό σύστημα και τις οικονομικές συναλλαγές. Ανεπηρέαστη από τις μεταβολές αυτές δεν έμεινε φυσικά και η επιχειρηματική δραστηριότητα, η οποία έπρεπε να προσαρμοστεί στη νέα πραγματικότητα, τροποποιώντας επί παραδείγματι τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας (μέσω της αυτοματοποίησης), αλλά αξιοποιώντας και τις δυνατότητες που προσφέρει η ψηφιοποίηση και το διαδίκτυο. Η φύση των συναλλαγών έχει μεταβληθεί πλέον σε τέτοιο βαθμό ώστε να υποστηρίζεται πλέον σθεναρά η άποψη ότι οι επιχειρήσεις αφήνουν πίσω τους την οικονομία που βασίζεται κυρίως στο εμπόριο υλικών αγαθών και εισέρχονται σε μία φάση όπου κυριαρχούν τα **άυλα αγαθά**, με τη μεσολαβητική λειτουργία του διαδικτύου να διευκολύνει και να επιταχύνει τη μετάβαση αυτή. Έτσι, η παραγωγή άυλων αγαθών και των σχετικών υπηρεσιών έχει αποκτήσει ισχυρή δυναμική, καθώς δεν είναι λίγες οι φορές που μια επιχείρηση σημειώνει σημαντικές εμπορικές επιτυχίες εξαιτίας μια πρωτοποριακής ιδέας που υλοποίησε, όπως λ.χ. ο σχεδιασμός μιας βάσης δεδομένων ή μιας εφαρμογής για έξυπνα κινητά τηλέφωνα (smartphones).

Τα **άυλα αγαθά**, που προσελκύουν το ενδιαφέρον επενδυτών και καταναλωτών, είναι πνευματικά δημιουργήματα καταρχάς χωρίς υλική υπόσταση (όπως λ.χ. ιδέες, διακριτικά γνωρίσματα, έργα λόγου, κ.λπ.), τα οποία απολαμβάνουν προστασίας μόνον εφόσον η έννομη τάξη την χορηγεί επ' αυτών. Όταν τους απονέμεται η προστασία αυτή καθίστανται περιουσιακά στοιχεία και ο δικαιούχος τους μπορεί να αξιώσει τη μη προσβολή τους, κατά τρόπο που ομοιάζει με τα δικαιώματα επί των υλικών πραγμάτων. Έτσι, και ο δικαιούχος της χρήσης των άυλων αγαθών διαθέτει αποκλειστικό και απόλυτο δικαίωμα να τα χρησιμοποιεί όπως επιθυμεί. Το βασικό χαρακτηριστικό των αγαθών αυτών και των δικαιωμάτων που τους απονέμει το δίκαιο είναι η αποκλειστικότητα, και προστατευόμενο (ως άυλο) είναι το **προϊόν της διάνοιας**. Τα άυλα αγαθά υπάρχουν και προστατεύονται έξω και πέρα από τον υλικό φορέα, η προστασία του οποίου ρυθμίζεται από τις διατάξεις του εμπράγματος (κυρίως) δικαίου.

Η έννοια της διανοητικής ιδιοκτησίας

Κανόνες που ρυθμίζουν και θέτουν το πλαίσιο των δικαιωμάτων επί άυλων αγαθών αποτελούν τον κλάδο του δικαίου της **διανοητικής ιδιοκτησίας**, στον οποίο εντάσσονται αφενός μεν η βιομηχανική ιδιοκτησία, αφετέρου δε η πνευματική ιδιοκτησία (και συγγενικά δικαιώματα).

Στο δίκαιο της **βιομηχανικής ιδιοκτησίας** περιλαμβάνονται οι κανόνες που αφορούν δημιουργήματα του ανθρώπου στον χώρο της τεχνικής και αισθητικής, τα οποία είναι επιδεκτικά βιομηχανικής εφαρμογής, καθώς επίσης και τα διακριτικά γνωρίσματα. Από την άλλη πλευρά, το δίκαιο της **πνευματικής ιδιοκτησίας** θέτει στο επίκεντρο την **προστασία του δικαιώματος του δημιουργού**, ως παραγωγού κάθε πρωτότυπου πνευματικού δημιουργήματος. Μέσα από την προστασία αυτή εξασφαλίζεται και κατοχυρώνεται η συμμετοχή του δημιουργού στην εκμετάλλευση των δημιουργημάτων του, παράλληλα ευνοείται η δημιουργική δραστηριότητα, η οποία είναι πολυσχιδής και απαιτείται να ωφελήσει πολλαπλώς το κοινωνικό σύνολο και το οικονομικό σύστημα.

Η βιομηχανική ιδιοκτησία

Στο πεδίο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας εντάσσονται οι κανόνες που ρυθμίζουν θέματα σχετικά με τα διακριτικά γνωρίσματα, την εμπορική επωνυμία, το σήμα, την ευρεσιτεχνία, τα υποδείγματα χρησιμότητας, τις γεωγραφικές ενδείξεις προελεύσεως και ονομασίες προελεύσεως, τα πιστοποιητικά φυτικής δημιουργίας, τις τοπογραφίες προϊόντων και υπηρεσιών, τα βιομηχανικά σχέδια και υποδείγματα.

1. Τα διακριτικά γνωρίσματα

Το πλαίσιο της σύγχρονης διεθνοποιημένης και σε μεγάλο βαθμό ψηφιοποιημένης καταναλωτικής κοινωνίας, τα διακριτικά γνωρίσματα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ζωής ενός ατόμου. Λειτουργούν ως μεταδότες μηνυμάτων αναπαριστώντας κάτι (λ.χ. επιχείρηση, ένα προϊόν) και ο λόγος που υπάρχουν είναι ακριβώς για να αναπαριστούν λ.χ. μία επιχείρηση αποτελώντας επί της ουσίας την ταυτότητα αυτού που αναπαριστούν. Με άλλα λόγια, τα διακριτικά γνωρίσματα έχουν μια προφανή αναπαραστατική δύναμη και υπάρχουν σε όλες σχεδόν τις εκφάνσεις επικοινωνίας της επιχειρηματικής δράσης, από την πρόσωση της εγκατάστασης της επιχείρησης (της εταιρικής ταυτότητας), το επιστολόχαρτο που χρησιμοποιεί για την αλληλογραφία της, το περιτύλιγμα των προϊόντων της κ.λπ. Εντός των διακριτικών γνωρισμάτων περιλαμβάνονται οι αξίες των προϊόντων και όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που καθιστούν αναγνωρίσιμη την ταυτότητα του φορέα από τους συντελεστές της αγοράς, είτε είναι ανταγωνιστές είτε καταναλωτές. Επιπλέον, τα διακριτικά γνωρίσματα είναι σε θέση να **ξεχωρίσουν μία επιχείρηση και τα προϊόντα της από ομοειδή ανταγωνιστών**, επομένως επιτελούν την αναγκαία διακριτική λειτουργία.

Τα διακριτικά γνωρίσματα διαχωρίζονται σε διακριτικά γνωρίσματα εμπορευμάτων και σε διακριτικά γνωρίσματα επιχείρησης. Για την απόκτηση δικαιωμά-

των στα διακριτικά γνωρίσματα/τυπικό σύστημα, δηλαδή στις κατηγορίες διακριτικών γνωρισμάτων με την ονομασία (ή τα στοιχεία) ή τα στοιχεία ως διακριτικά γνωρίσματα, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να με σαφή τρόπο και να το συζητήσει, αλλά και να το συζητήσει.

Τα πρόσωπα που ασχολούνται με τα διακριτικά γνωρίσματα, με άμεσο και έμμεσο τρόπο, αλλά και να το συζητήσει, αλλά και να το συζητήσει.

1.3.2. Το σήμα

Έννοια, νομική φύση και εμβέλεια ενδείξεις ταυτότητας, ισχυρά και πολλαπλά, γκεκριμένη επιχείρηση, αγορών, η οποία είναι γνωστά τα προϊόντα στις περισσότερες αγορές, είναι καλά αγαθά.

Ο νομοθέτης, με την πρόσφατη τροποποίηση του άρθρου 2 του νόμου 4472/2017, που αποτελεί την ενότητα 1 του άρθρου 2, **ικανό να διακρίνει τις υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων με σαφήνεια και χωρίς αμφιβολία**. Ως προς το πεδίο εφαρμογής, τα τέλεσσαν λέξεις, οι αριθμοί, χρώματα, σημεία που επιλεγμένα για τις επιχειρήσεις.

των στα διακριτικά γνωρίσματα εμπορευμάτων και υπηρεσιών εφαρμόζεται το συστατικό/τυπικό σύστημα και αποκτώνται αφού τηρηθούν οι διατυπώσεις και προϋποθέσεις του νόμου. Για τα διακριτικά γνωρίσματα επιχείρησης εφαρμόζεται το ουσιαστικό σύστημα, δηλαδή με τη χρήση ή την επικράτησή του στις συναλλαγές. Σε όλες τις κατηγορίες διακριτικών γνωρισμάτων ισχύει η αρχή της χρονικής προτεραιότητας, σύμφωνα με την οποία προγενέστερο διακριτικό γνώρισμα εμποδίζει την καταχώρηση (λ.χ. στα σήματα) ή τη χρήση άλλου στις συναλλαγές. Προστασία μπορούν να αποκτήσουν ως διακριτικά γνωρίσματα: η συσκευασία, το περιτύλιγμα, οι λεκτικές ενδείξεις, οι απεικονίσεις, ο ιδιαίτερος διασηματισμός και γενικά κάθε άλλο στοιχείο που είναι σε θέση με σαφή τρόπο και κατά την αντίληψη των συναλλαγών να διακρίνει ένα προϊόν από άλλα και να το συνδυάζει με ορισμένη επιχείρηση.

Τα πρόσωπα που έχουν δικαιώματα χρήσης στα διακριτικά γνωρίσματα μπορούν να στραφούν κατά προσώπων που το χρησιμοποιούν ή χρησιμοποιούν παρεμφερές με αυτό, με άμεσο και υπαρκτό τον κίνδυνο σύγχυσης στο καταναλωτικό κοινό και τις συναλλαγές εν γένει. Κατά των προσώπων αυτών, ο δικαιούχος μπορεί να αξιώσει την παράλειψη της παράνομης χρήσης, καθώς και αποζημίωση. Ως προς τη μεταβίβασή τους, αυτή είναι δυνατή και ανεξάρτητη από την επιχείρηση, ενώ μπορεί να γίνει και παραχώρηση της χρήσης τους.

1.3.2. Το σήμα

Έννοια, νομική φύση και λειτουργία του σήματος: Τα σήματα αποτελούν δίχως αμφιβολία ενδείξεις ταυτότητας και φήμης ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας και συνδέονται ισχυρά και πολλές φορές σε απόλυτο βαθμό στην αντίληψη των καταναλωτών με συγκεκριμένη επιχείρηση. Η δυναμική των σημάτων και η υφιστάμενη διεθνοποίηση των αγορών, η οποία με τη συνδρομή των τεχνολογικών εξελίξεων μπορεί να καταστήσει γνωστά τα προϊόντα ή της υπηρεσίες σε κάθε γωνιά του πλανήτη, κατέστησε τα σήματα στις περισσότερες έννομες τάξεις αυτόνομα και ελεύθερα εκμεταλλεύσιμα περιουσιακά αγαθά.

Ο νομοθέτης δεν προέβη σε ακριβή ορισμό της έννοιας του σήματος ούτε με την πρόσφατη τροποποίηση του δικαίου των σημάτων με τον ν. 4679/2020. Έτσι, στο άρθρο 2 του νόμου αυτού αναφέρονται όμως τα συστατικά και εννοιολογικά στοιχεία που αποτελούν την έννοια του σήματος: **Σήμα μπορεί να είναι κάθε σημείο το οποίο είναι ικανό να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων, και μπορεί να αναπαρίσταται στο μητρώο, κατά τρόπο που επιτρέπει τόσο στις αρμόδιες αρχές και στο ευρύ κοινό να προσδιορίζουν με σαφήνεια και ακρίβεια το αντικείμενο της προστασίας που παρέχεται στο δικαιούχο.** Ως προς το «σημείο» που αναφέρει ο νόμος, σημειώνεται ότι σήμα μπορεί να αποτελέσουν λέξεις, συμπεριλαμβανομένου του ονόματος προσώπων, σχέδια, γράμματα, αριθμοί, χρώματα, σχήμα προϊόντος ή η συσκευασία αυτού, ήχοι, εάν είναι σε θέση το σημείο που επιλεγεί από μία επιχείρηση να το διακρίνει από προϊόντα ή υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων, δηλαδή να είναι αυτόνομο και διακριτό. **Συμπερασματικά, το σήμα**

είναι διακριτικό γνώρισμα εμπορευμάτων ή υπηρεσιών, καθώς βασική λειτουργία που επιτελεί είναι η διακριτική. Κατά συνέπεια, αποτελεί την ταυτότητα ενός προϊόντος ή ακόμα και μίας ολόκληρης επιχείρησης, εάν το σήμα ενός προϊόντος της είναι τόσο ισχυρό ώστε το καταναλωτικό κοινό να την έχει ταυτίσει με αυτό. Επιπλέον, με το σήμα το καταναλωτικό έχει ταυτίσει και πολλά ποιοτικά χαρακτηριστικά μίας επιχείρησης με αυτό, καθώς προβαίνει σε νοηματικούς συνειρμούς σχετικά με την προέλευση, την τιμή, την ποιότητα, τις ιδιότητες, κ.ά.

Τα ανωτέρω καταδεικνύουν τον σπουδαίο οικονομικό ρόλο του σήματος, ιδίως στο πεδίο των επιχειρηματικών συναλλαγών. Το σήμα ενός προϊόντος, λόγω της δυναμικής που έχει να διακρίνει το προϊόν/την υπηρεσία από άλλα ομοειδή, είναι ικανό να αποφέρει σε μία επιχείρηση νέους πελάτες είτε ιδιώτες είτε άλλες επιχειρήσεις είτε επιτηδευματίες, ιδίως όταν εισέρχεται σε νέες αλλοδαπές αγορές, στις οποίες το συγκεκριμένο προϊόν ήταν πολύ δημοφιλές ήδη πριν την εισαγωγή του σε αυτή. Δεν είναι άλλωστε λίγες οι φορές που τα σήματα έχουν γίνει συνώνυμα –ακόμα και σε παγκόσμια κλίμακα– της επιχειρηματικής επιτυχίας, δημιουργώντας στο καταναλωτικό κοινό την επιθυμία να τα αποκτήσουν.

Τα σήματα προστατεύονται από το δίκαιο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας ως άυλα αγαθά, αναγνωρίζοντας ένα αποκλειστικό (περιουσιακό) δικαίωμα στο σήμα, το οποίο επιφυλάσσει ορισμένες αποκλειστικές εξουσίες για τον φορέα του. Έτσι, ως προς τη νομική του φύση το σήμα είναι ένα απόλυτο δικαίωμα του δικαιούχου του σήματος επί ενός διακριτικού γνώρισματος προϊόντος ή υπηρεσίας. Ο νόμος δηλαδή προστατεύει τα σήματα εξαιτίας της διακριτικής τους ικανότητας και ειδικά σε σχέση με την ικανότητά τους να διακρίνουν συγκεκριμένα προϊόντα ή υπηρεσίες. Εξαιρέση, αποτελούν τα σήματα φήμης, τα οποία ο νόμος τα προστατεύει ανεξάρτητα από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που διακρίνουν.

Ένα σήμα μπορεί να είναι εθνικό και κατ' επέκταση θα παράγει αποτελέσματα και θα προστατεύεται στην ελληνική επικράτεια ή μπορεί να είναι σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με το σχετικό δικαίωμα να απονέμεται από το Γραφείο Διονοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO). Το τελευταίο παράγει αποτελέσματα σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση έχοντας ενιαίο χαρακτήρα σε όλα τα κράτη μέλη. Ένα σήμα, μπορεί να είναι επίσης διεθνές, με το δικαίωμα να στηρίζεται σε διεθνή καταχώριση στο διεθνές μητρώο σημάτων που τηρεί ο Παγκόσμιος Οργανισμός Διονοητικής Ιδιοκτησίας (WIPO) και το οποίο μετά από αίτηση επέκτασης της προστασίας του στην ελληνική επικράτεια προστατεύεται όπως το εθνικό σήμα.

Το δικαίωμα στο σήμα είναι δυνατόν να μεταβιβαστεί, εν ζωή ή αιτία θανάτου, για το σύνολο ή μέρος των προϊόντων ή υπηρεσιών για τις οποίες έχει καταχωριστεί και ανεξάρτητα από εάν μεταβιβάζεται η επιχείρηση. Επίσης, είναι επιτρεπτή με έγγραφη συμφωνία, η παραχώρηση αποκλειστικής ή μη, άδειας χρήσης του εθνικού ή διεθνούς με ισχύ στην Ελλάδα σήματος για μέρος ή το σύνολο των καλυπτόμενων προϊόντων ή υπηρεσιών και για το σύνολο ή τμήμα της ελληνικής επικράτειας.

Οι βασικές λειτουργίες που επιτελούν τα σήματα και προστατεύονται από το ισχύον δίκαιο είναι οι ακόλουθες:

Η διακριτική λειτουργία και λειτουργία προέλευσης: Η σπουδαιότερη λειτουργία του σήματος είναι η διακριτική, υπό την έννοια ότι πρωταρχικός ρόλος του καθιστά εφικτή τη διάκριση των προϊόντων ή υπηρεσιών μιας επιχείρησης από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων. Η διακριτική λειτουργία του σήματος, μετουσιώνεται στην ικανότητά του να προσδιορίζει την ταυτότητα των προϊόντων που το φέρουν επιτρέποντας έτσι στον καταναλωτή να τα διακρίνει από άλλα ομοειδή. Ακολούθως, ο καταναλωτής μπορεί μέσα από την (υπερ)πληθώρα των προϊόντων που υπάρχουν, να επιλέξει γρήγορα και εύκολα αυτό που επιθυμεί και που εντοπίζει χάρη στο σήμα που φέρει, ενισχύοντας τη θέση της επιχείρησης στην αγορά και βελτιώνοντας τις επιχειρηματικές επιδόσεις του σηματούχου.

Η λειτουργία προέλευσης είναι συμφυής προς τη διακριτική λειτουργία και δίνει τη δυνατότητα στους καταναλωτές να διακρίνουν, χωρίς κίνδυνο σύγχυσης, την ταυτότητα καταγωγής του προϊόντος από μία ορισμένη επιχείρηση, αντιδιαστέλλοντας το παράλληλα από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων. Είναι εφικτή δηλαδή, όχι απλά η διάκριση των προϊόντων ή υπηρεσιών, αλλά η διάκριση ότι το συγκεκριμένο προϊόν προέρχεται από μία συγκεκριμένη επιχείρηση και άρα το σήμα υποδεικνύει την προέλευση από μια ορισμένη πηγή.

Η εγγυητική λειτουργία: Όταν ένας καταναλωτής δυνάμει της λειτουργίας προέλευσης συνδέσει ένα προϊόν ή μία υπηρεσία με μία συγκεκριμένη επιχείρηση, αυτό συνεπάγεται ότι τα συγκεκριμένα προϊόντα ή υπηρεσίες θα έχουν τις προδιαγραφές και την ποιότητα που αναμένει από τη συγκεκριμένη επιχείρηση. Οι προσδοκίες αυτές των καταναλωτών είναι σε θέση, λόγω της εμπιστοσύνης που τους γεννά το σήμα και ο σηματούχος προς το συγκεκριμένο προϊόν, να δημιουργήσουν μία σταθερή και ευνοϊκή προδιάθεση προς το προϊόν αυτό. Ο καταναλωτής αισθάνεται ότι λαμβάνει την «εγγύηση» ότι το συγκεκριμένο προϊόν θα έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και προδιαγραφές ποιότητας που θεωρεί ότι προσφέρει η συγκεκριμένη επιχείρηση. Συνεπώς, το σήμα στην περίπτωση αυτή λειτουργεί ως εγγύηση της ποιότητας ή άλλων ιδιοτήτων του προϊόντος που το φέρει, επιδρώντας ευεργετικά τόσο στην κυκλοφορία σε μία συγκεκριμένη αγορά (που μπορεί να είναι και διεθνής) όσο και στην με σταθερό τρόπο αποκόμιση εσόδων εκ μέρους της επιχείρησης που είναι ο σηματούχος. Ωστόσο, η λειτουργία αυτή δεν γεννά και νομικές υποχρεώσεις ότι σηματούχος θα προσφέρει πάντοτε ένα συγκεκριμένο προϊόν με την ίδια ποιότητα ή με τις ίδιες ιδιότητες. Γίνεται δεκτό, ότι η εγγυητική λειτουργία του σήματος δεν θεμελιώνεται σε κάποια νομική διάταξη, αλλά ότι εντάσσεται στις οικονομικές λειτουργίες αυτού.

Η διαφημιστική λειτουργία: Μία πολύ σημαντική ιδιότητα που διαθέτουν τα σήματα είναι η διαφημιστική δύναμη που τα χαρακτηρίζει, καθώς δύνανται να προσφέρουν στο προϊόν (και κατ' επέκταση και στον σηματούχο) άμεση και ευχερή αναγνωρισιμότητα από το καταναλωτικό κοινό. Έτσι, διαφημιστική λειτουργία μπορεί να επιτελέσει το σήμα όταν έχει προηγηθεί συνήθως μακρά προώθηση και διαφήμιση του, ενώ ταυτόχρονα η διαφημιστική λειτουργία μπορεί να συνδέσει ένα προϊόν στην

λήψη των καταναλωτών συνειρμικά με το σήμα που φέρει, με ορισμένες αξίες, και συμπεριφορές. Συνεπώς, ένα σήμα που αποτέλεσε σύμβολο επιχειρηματικής υχίας για τα προϊόντα που το φέρουν, μπορεί να αξιοποιηθεί και σε βασικό εργα- μάρκετινγκ της επιχείρησης.

Σε σχέση με τη νομική προστασία της διαφημιστικής λειτουργίας των σημάτων, είναι δεκτό ότι όσο πιο μεγάλη ικανότητα έχει να ασκεί διαφημιστική έλξη κινητο- ύντας τους καταναλωτές να αγοράσουν το προϊόν που το φέρουν τόσο πιο μεγά- θα είναι η προστασία που θα απολαμβάνει. Κατά τρόπο αυτόνομο, σύμφωνα με τις τάξεις των άρθρων 5, παράγραφος 1, στοιχείο γ' και 7 παράγραφος 3, στοιχείο γ' ν. 4679/2020 προστατεύεται η διαφημιστική λειτουργία στην περίπτωση του σή- ος φήμης.

ο δικαίωμα στο σήμα: Δικαίωμα στο σήμα αποκτάται από τη στιγμή που αυτό θα χωρισθεί στο μητρώο σημάτων, καθώς το διακριτικό αυτό γνώρισμα αποκτάται με ύμπραξη της αρμόδιας κρατικής αρχής και μέσω του τυπικού συστήματος. Συνε- το σήμα δεν κατοχυρώνεται με τη χρήση του, αλλά για την επιτυχή καταχώριση σήματος και την απόκτηση δικαιωμάτων από αυτό και επ' αυτού απαιτείται προη- μένως να διεκπεραιωθεί η τυπική διαδικασία, η οποία ξεκινά με την κατάθεση και κληρώνεται με την καταχώρισή του στο ειδικό βιβλίο σημάτων, ύστερα από έλεγχο μότητας. Η προϋπόθεση αυτή προβλέπεται ρητά στο άρθρο 3 του ν. 4679/2020, ορίζεται ότι το δικαίωμα στο σήμα αποκτάται με την καταχώρισή του στο μητρώο. ομος έχει επίσης θέσει ως απαραίτητη προϋπόθεση για την κτήση του δικαιώματος ύ, να μη συντρέχει κάποια από τις περιστάσεις που εμποδίζουν την καταχώρηση σήματος στο μητρώο ή δύνανται να οδηγήσουν στην ακύρωσή του, ακόμα και αν χωρίσθηκε. Οι λόγοι αυτοί προβλέπονται στα άρθρα 4 και 5 του ν. 4679/2020.

Οι απόλυτοι λόγοι απαραδέκτου (άρθρο 4 του ν. 4679/2020): Εάν οι προϋποθέσεις άθεσης μίας ένδειξης ως σήματος πληρούνται, τότε σε επόμενο στάδιο θα εξετα- ύν οι λόγοι απολύτου απαραδέκτου, με την εξέταση αυτή για τα εθνικά σήματα να ται αυτεπάγγελτα από τον εξεταστή της Διεύθυνσης Σημάτων, ο οποίος έχει την οδιότητα για την εξέταση των απόλυτων λόγων απαραδέκτου και τη λήψη της σχε- απόφασης. Τα ενωσιακά σήματα, εξετάζονται και υποβάλλονται απευθείας στο φείο Διανοητική Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO), λαμβάνοντας πα- ληλη ισχύ σε όλα κράτη-μέλη. Ο κρίσιμος χρόνος είναι η ημερομηνία κατάθεσης της ωσης για την κτήση του σήματος.

Ο νομοθέτης προέβλεψε λόγους απόλυτου απαραδέκτου για την προστασία της λής λειτουργίας της αγοράς απαραίτητο στοιχείο της οποίας αποτελούν οι υγιείς ατασία του καταναλωτικού κοινού. Τα παραπάνω συμφέροντα που ενδεχομένως πτονται κρίνονται αντικειμενικά, χωρίς δηλαδή να απαιτείται για την απόρριψη της άθεσης της ένδειξης, η προσβολή δικαιώματος τρίτου. Έτσι, δυνάμει του άρθρου 4,

δεν καταχωρίζο- άκυρα, σημεία τ

α) δεν μπορεί του ν. 4679/2020, σύμφωνα με τα άρθρα 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

β) στερούντ

γ) συνίσταν στο εμπόριο, ορισμού, προϊόντο της υπηρ

δ) συνίσταν θη στην κ

ε) συνίσταν λεται από στικό των τελέσματ δίδει ουσ

στ) αντίκειντ

ζ) θα μπορεί τα ή τη γ

η) η κατάθε άρθρο 6 ν. 213/19

θ) επιπροσ των Παρ βλήματα πεί η κατ

δεν καταχωρίζονται ως σήματα, ή εάν έχουν καταχωριστεί είναι δυνατόν να κηρυχθούν άκυρα, σημεία τα οποία:

- α) δεν μπορεί να αποτελέσουν σήμα, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 2 του ν. 4679/2020 (= Το εθνικό σήμα μπορεί να αποτελείται από οποιαδήποτε σημεία, ιδίως από λέξεις, συμπεριλαμβανομένου του ονόματος προσώπων, ή από σχέδια, γράμματα, αριθμούς, χρώματα, το σχήμα του προϊόντος ή τη συσκευασία του προϊόντος, ή από ήχους, υπό την προϋπόθεση ότι τα σημεία αυτά: α) είναι ικανά να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων και β) μπορούν να αναπαρίστανται στο μητρώο, κατά τρόπο που επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές και στο κοινό να προσδιορίζουν με σαφήνεια και ακρίβεια το αντικείμενο της προστασίας που παρέχεται στο δικαιούχο του),
- β) στερούνται διακριτικού χαρακτήρα,
- γ) συνίστανται αποκλειστικά σε σημεία ή ενδείξεις που μπορεί να χρησιμεύσουν στο εμπόριο για τη δήλωση του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προορισμού, της αξίας, της γεωγραφικής προέλευσης ή του χρόνου παραγωγής του προϊόντος ή παροχής της υπηρεσίας ή άλλων χαρακτηριστικών του προϊόντος ή της υπηρεσίας,
- δ) συνίστανται αποκλειστικά σε σημεία ή ενδείξεις, τα οποία έχουν καταστεί συνήθη στην καθημερινή γλώσσα ή στη θεμιτή και πάγια πρακτική του εμπορίου,
- ε) συνίστανται αποκλειστικά: (αα) στο σχήμα ή άλλο χαρακτηριστικό που επιβάλλεται από την ίδια τη φύση του προϊόντος ή (ββ) στο σχήμα ή άλλο χαρακτηριστικό των προϊόντων που είναι απαραίτητο για την επίτευξη ενός τεχνικού αποτελέσματος ή (γγ) στο σχήμα ή άλλο χαρακτηριστικό του προϊόντος που προσδίδει ουσιαστική αξία στο προϊόν,
- στ) αντίκεινται στη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη,
- ζ) θα μπορούσαν να παραπλανήσουν το κοινό, ιδίως ως προς τη φύση, την ποιότητα ή τη γεωγραφική προέλευση του προϊόντος ή της υπηρεσίας,
- η) η κατάθεσή τους, αν ελλείπει η άδεια των αρμόδιων αρχών, είναι αντίθετη στο άρθρο 6 τρις της Διεθνούς Σύμβασης των Παρισίων (1883), που κυρώθηκε με τον ν. 213/1975 (Α' 258),
- θ) επιπροσθέτως αυτών που αναφέρονται στο άρθρο 6 τρις της Διεθνούς Σύμβασης των Παρισίων (1883), συνίστανται σε ή περιλαμβάνουν διακριτικά σύμβολα, εμβλήματα ή θυρεούς, που παρουσιάζουν δημόσιο ενδιαφέρον και δεν έχει επιτραπεί η καταχώρισή τους από τις αρμόδιες αρχές,

- ι) η καταχώρισή τους αποκλείεται από την ελληνική ή την ενωσιακή νομοθεσία ή τις διεθνείς συμφωνίες στις οποίες η Ένωση ή η Ελλάδα είναι συμβαλλόμενο μέρος, όπου προβλέπεται η προστασία των ονομασιών προέλευσης και των γεωγραφικών ενδείξεων,
- ια) η καταχώρισή τους αποκλείεται από την ενωσιακή ή την ελληνική νομοθεσία ή τις διεθνείς συμφωνίες στις οποίες η Ένωση ή η Ελλάδα είναι συμβαλλόμενο μέρος, όπου προβλέπεται η προστασία των παραδοσιακών ενδείξεων των οίνων,
- ιβ) η καταχώρισή τους αποκλείεται από την ενωσιακή νομοθεσία ή τις διεθνείς συμφωνίες στις οποίες η Ένωση είναι συμβαλλόμενο μέρος, όπου προβλέπεται η προστασία των εγγυημένων παραδοσιακών ιδιότυπων προϊόντων,
- ιγ) συνίστανται σε ή αναπαράγουν στα βασικά τους στοιχεία προγενέστερη ονομασία φυτικής ποικιλίας που έχει καταχωριστεί σύμφωνα με την ελληνική ή ενωσιακή νομοθεσία ή τις διεθνείς συμφωνίες στις οποίες η Ένωση ή η Ελλάδα είναι συμβαλλόμενο μέρος, όπου προβλέπεται η προστασία των δικαιωμάτων επί φυτικών ποικιλιών και τα οποία σχετίζονται με φυτικές ποικιλίες του ίδιου είδους ή πολύ συγγενικών ειδών,
- ιδ) κατατίθενται αντίθετα στην καλή πίστη,
- ιε) έχουν μεγάλη συμβολική σημασία, ιδίως θρησκευτικά σύμβολα, παραστάσεις και λέξεις.

Επιπλέον, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 25 του ν. 4679/2020, κατά της απόφασης του εξεταστή της Διεύθυνσης Σημάτων που έκανε κατά περίπτωση δεκτή τη δήλωση κατάθεσης σήματος, μπορεί να ασκηθεί ανακοπή από κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, καθώς και κάθε ένωση, ομάδα ή φορέα εκπροσώπησης κατασκευαστών, παραγωγών, παρόχων υπηρεσιών, εμπόρων ή καταναλωτών, μέσα σε προθεσμία τριών μηνών η οποία αρχίζει από την επομένη της δημοσίευσης της απόφασης στον διαδικτυακό τόπο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, εφόσον η καταχώριση προσκρούει σε έναν ή περισσότερους λόγους κατά τα ανωτέρω.

Οι σχετικοί λόγοι απαράδεκτου (άρθρο 5 του ν. 4679/2020): Οι σχετικοί λόγοι διαφυλάσσουν το συμφέρον του δικαιούχου προγενέστερου δικαιώματος επί του σήματος, άλλου δικαιώματος βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας ή δικαιώματος επί της προσωπικότητας, βασιζόμενοι εν πολλοίς στην εξεταστέα έννοια του κινδύνου συγχύσεως του κοινού. Ο έλεγχος τυχόν ύπαρξης σχετικών λόγων απαράδεκτου δεν πραγματοποιείται αυτεπαγγέλτως από τον εξεταστή της δήλωσης κατάθεσης του σήματος, αλλά απαιτούνται σχετικές ενέργειες από τον δικαιούχο του προγενέστερου δικαιώματος.

Το άρθρο 5 του ν. 4679/2020 αφορά στην περίπτωση εκείνη κατά την οποία η ένδειξη που κατατέθηκε συγκρούεται με προγενέστερο εθνικό ή ενωσιακό σήμα ή με (προ-

γενέστερη) δήλωση κατάθεσης. Η αρχή της χρονικής προτεραιότητας, η οποία κυριαρχεί στο δίκαιο των σημάτων θα αξιοποιηθεί και στην περίπτωση αυτή προκειμένου να προσδιοριστεί η έννοια του προγενέστερου. Με βάση την αρχή αυτή, εάν το ίδιο ή παρεμφερές διακριτικό γνώρισμα χρησιμοποιείται από δύο ή περισσότερους φορείς, τότε προηγείται ο φορέας που απέκτησε πρώτος το δικαίωμα. Στην έννοια του προγενέστερου σήματος, εμπίπτουν τα ενωσιακά αλλά και τα διεθνή σήματα με ισχύ στην Ελλάδα, τα οποία καταχωρίστηκαν πριν από την ημερομηνία κατάθεσης του υπό εξέταση σήματος. Εάν υπάρχει προγενέστερο δικαίωμα, τότε ο φορέας του δικαιώματος αυτού μπορεί να ζητήσει την απαγόρευση της καταχώρισης ή εάν αυτή έχει συντελεστεί να ζητήσει την ακύρωσή της.

Στην παράγραφο 1 του άρθρου 5 αναφέρονται οι περιπτώσεις, όπου προγενέστερο δικαίωμα επί σήματος ή προγενέστερη δήλωση κατάθεσης σήματος, ενδέχεται να μην επιτρέψουν την κατάθεση του νέου σήματος. Οι λόγοι αυτοί είναι:

- α) αν η κατατεθείσα ένδειξη ταυτίζεται με προγενέστερο σήμα, το οποίο διακρίνει προϊόντα ή υπηρεσίες που ταυτίζονται με αυτά της νεότερης ένδειξης,
- β) αν λόγω του ταυτόσημου ή της ομοιότητας με το προγενέστερο σήμα και του ταυτόσημου ή της ομοιότητας των προϊόντων ή υπηρεσιών που τα δύο σήματα προσδιορίζουν, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης του κοινού. Ο κίνδυνος σύγχυσης περιλαμβάνει και τον κίνδυνο συσχέτισης του με το προγενέστερο σήμα,
- γ) αν υπάρχει ταύτιση ή ομοιότητα της νεότερης ένδειξης με προγενέστερο σήμα, ανεξαρτήτως του αν τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες για τις οποίες κατατέθηκε ή καταχωρίστηκε ταυτίζονται ή είναι παρόμοια με εκείνα για τα οποία έχει καταχωρίσει το προγενέστερο σήμα, εφόσον το προγενέστερο σήμα έχει φήμη στην Ελλάδα ή, σε περίπτωση σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει φήμη στην Ένωση και η χρησιμοποίηση του μεταγενέστερου σήματος, χωρίς εύλογη αιτία θα προσπόριζε αθέμιτο όφελος από τον διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη του προγενέστερου σήματος, ή θα ήταν βλαπτική για τον εν λόγω διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη.

Οι ανωτέρω λόγοι α) και β) αφορούν στον κίνδυνο σύγχυσης. Όπως γίνεται δεκτό, ο κίνδυνος σύγχυσης θα πρέπει να ερμηνεύεται με βάση τις λειτουργίες του σήματος, καθώς η διατάραξη των λειτουργιών αυτών είναι ικανή να οδηγήσει στον κίνδυνο σύγχυσης. Ως προς την έννοια του κινδύνου σύγχυσης, ούτε ο νόμος ούτε η νομολογία, έχουν δώσει τον ορισμό της. Γίνεται όμως δεκτό ότι εάν δύο διακριτικά γνωρίσματα είναι ικανά να οδηγήσουν τον μέσο καταναλωτή του σχετικού συναλλακτικού κύκλου σε μία κατάσταση κατά την οποία δεν θα μπορεί να ξεχωρίζει την ταυτότητα των επιχειρήσεων που προσφέρουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες ή να του δημιουργήσουν την εντύπωση ότι υπάρχουν σχέσεις της μιας επιχείρησης με την άλλη, τότε ο κίνδυνος σύγχυσης υφίσταται.

Και στις περιπτώσεις των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 5, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο άρθρο 25 του ν. 4679/2020, κατά της απόφασης του εξεταστή της Διεύ-

θυνασης Σημάτων που έκανε κατά περίπτωση δεκτή τη δήλωση κατάθεσης σήματος μπορεί να ασκηθεί ανακοπή από τους δικαιούχους των προγενέστερων σημάτων ή δικαιωμάτων, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 5, καθώς και από τους εξουσιοδοτημένους προς τούτο κατόχους αδειών χρήσης των σημάτων αυτών, μέσα σε προθεσμία τριών μηνών η οποία αρχίζει από την επομένη της δημοσίευσης της απόφασης στον διαδικτυακό τόπο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, εφόσον η καταχώριση προσκρούει σε έναν ή περισσότερους λόγους των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου αυτού.

Η προστασία του σήματος και οι εξουσίες του σηματούχου: Το σήμα, ως τυπικό, απόλυτο και αποκλειστικό δικαίωμα σε άυλο αγαθό, παρέχει στον δικαιούχο το δικαίωμα να ασκεί τις επί μέρους εξουσίες που απορρέουν από αυτό. Οι εξουσίες που διαθέτει ο δικαιούχος και περιλαμβάνουν τις δυνατότητες εκμετάλλευσής του, καλούνται θετικές εξουσίες, ενώ οι εξουσίες που διασφαλίζουν την προστασία του δικαιούχου έναντι τρίτων ονομάζονται αρνητικές. Συνεπώς, χάρη σε αυτές τις δυνατότητες που προσφέρει ο νόμος στον δικαιούχο για την ακώλυτη χρήση αυτού, ανάγει την προστασία του σήματος σε ουσιαστική προϋπόθεση της απόλαυσης των οικονομικών και εμπορικών ωφελειών που προσφέρει.

Η νομοθετική προστασία του σήματος σε πολλές έννομες τάξεις, βασιζόταν αρχικά στο γεγονός ότι λ.χ. η παραποίηση αυτού, συντελούνταν σε βάρος σημαντικής μερίδας του κοινωνικού συνόλου και ενός βασικού παράγοντα της αγοράς, των καταναλωτών (ηθική απαξία στο πλαίσιο της εμπορικής ηθικής). Βασικός λόγος να απονεμηθούν δυνατότητες προστασίας στο σήμα, ήταν η προστασία των καταναλωτών από την παραπληροφόρηση και της στρέβλωσης των συνθηκών της αγοράς από εμπορικές πρακτικές που ζημίωναν τόσο τους καταναλωτές όσο και τους επιχειρηματίες που ασκούσαν την επιχειρηματική τους δράση, σεβόμενοι τους κανόνες της αγοράς και της επιχειρηματικής ηθικής.

Σήμερα, οι λόγοι προστασίας των σημάτων θεμελιώνονται περισσότερο στα πορίσματα που εξάγονται από την οικονομική ανάλυση του δικαίου, δηλαδή η δυνατότητα των κανόνων του δικαίου να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα της κατανομής των διάφορων παραγωγικών πόρων κατά τη χρήση τους. Έτσι, η αναγνώριση των αποκλειστικών δικαιωμάτων επί σημάτων, αποτελεί το μέσο εκείνο χάρη στο οποίο τελικώς επιτυγχάνεται η παροχή αποτελεσματικής και ουσιαστικής πληροφόρησης στα πρόσωπα που είναι οι (δυνητικοί) αποδέκτες των προϊόντων ή υπηρεσιών, περιορίζοντας τον κίνδυνο επιλογών που βασίζονται σε ανακριβή ή ψευδή στοιχεία. Με τη λειτουργία του σήματος, οι καταναλωτές διαθέτουν τη δυνατότητα να έχουν άμεση πληροφόρηση για πολλά στοιχεία ή ιδιότητες ενός προϊόντος, αφού είναι σε θέση να το διακρίνουν από άλλα προϊόντα ευχερώς. Επιπλέον, οι σηματούχοι, λόγω της ισχυρής αναγνώρισης και φήμης που ενδέχεται να απολαμβάνει ένα σήμα που φέρει κάποιο προϊόν τους, έχουν το κίνητρο να διατηρούν και να εξελίσσουν την ποιότητα και τις ιδιότητες αυτού, προκειμένου να διατηρήσουν σταθερή την πελατεία τους και να την αναπτύξουν περαιτέρω. Η προστασία του σήματος έχει αναχθεί σε κριτήριο και κίνητρο για την ορθότερη και πιο διαφανή λειτουργία της αγοράς, το οποίο σταθμίζεται από τα συμφέροντα διάφορων

παραγόντων της αγοράς, όπως είναι τα συμφέροντα των καταναλωτών, των επιχειρήσεων μεταξύ τους, το γενικό συμφέρον για οικονομική ελευθερία και υγιή ανταγωνισμό και φυσικά την προστασία της δημόσιας τάξης, όπου κριθεί απαραίτητο. Επομένως, μέσω της προαναφερόμενης προστασίας δεν προστατεύονται μόνο τα ατομικά συμφέροντα του δικαιούχου, αλλά και εκείνα του οικονομικού συστήματος εν γένει.

Οι θετικές εξουσίες του σηματούχου: Οι θετικές εξουσίες του σηματούχου, όπως προαναφέρθηκε, περιλαμβάνουν τους τρόπους εκμετάλλευσης και χρήσης του σήματος όπως παρατίθενται αναλυτικά στο νόμο, με τη θετική εξουσία χρήσης του σήματος να περιορίζεται από διάφορες διατάξεις, υπό την έννοια ότι στις εξουσίες αυτές εντάσσονται πράξεις που λαμβάνουν χώρα στις συναλλαγές και όχι σε οποιαδήποτε άλλη χρήση. Επίσης, το αντίστοιχο δικαίωμα αποκλεισμού της χρήσης του σήματος από τρίτους υπάρχει μόνο στη χρήση του σήματος για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που διακρίνει, δηλαδή μεταξύ ομοίων προϊόντων, εκτός εάν πρόκειται για σήμα φήμης. Το δικαίωμα αυτό υπόκειται σε χρονικούς και τοπικούς περιορισμούς, αφού η διάρκεια του είναι ορισμένη (δεκαετής, με δυνατότητα ωστόσο ανανέωσης) και τοπικά, αν πρόκειται για εθνικό σήμα τότε αυτό προστατεύεται εντός των ορίων της ελληνικής επικράτειας. Περαιτέρω περιορισμοί, μπορούν να ισχύσουν λόγω δικαιωμάτων επί προγενέστερων σημάτων.

Οι αρνητικές εξουσίες του σηματούχου: Οι αρνητικές εξουσίες του σηματούχου, συνίστανται στις δυνατότητες προστασίας που έχει έναντι προσβολών τρίτων. Το δικαίωμα αυτό γεννάται όταν τρίτα πρόσωπα χρησιμοποιούν το σήμα στις συναλλαγές κατά τρόπο αυθαίρετο και χωρίς τη συγκατάθεσή του. Ο δικαιούχος (καταχωρισμένου) σήματος για να αποκλείσει τη χρήση σημείου πανομοιότυπου με το σήμα του από τρίτον, θα πρέπει να κάνει χρήση αυτού στις συναλλαγές χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος, για προϊόντα ή υπηρεσίες πανομοιότυπες με αυτές για τις οποίες καταχωρίστηκε το σήμα και να προσβάλλει ή να ενδέχεται να προσβάλλει τις λειτουργίες του σήματος. Ως προς τη μορφή της προσβολής, παραπέμπεται στις ξεχωριστές περιπτώσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω (άρθρο 5 του ν. 4679/2020).

Καθοριστική σημασία για τη διαπίστωση της προσβολής των δικαιωμάτων που απορρέουν από το σήμα έχει το αν η χρήση γίνεται προκειμένου ο τρίτος να αντιποιηθεί το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης του σηματούχου και να απολαύσει οικονομικά όφελος από τη χρήση αυτή, παραπλανώντας επί της ουσίας τους καταναλωτές. Εάν κάποιος πρόσωπο χρησιμοποιεί ή κατά οποιονδήποτε άλλο τρόπο προσβάλλει σήμα που ανήκει σε άλλον, μπορεί να εναχθεί για άρση της προσβολής και παράλειψή της στο μέλλον, όπως ρητά προβλέπεται στο άρθρο 38 του ν. 4679/2020. Ο δικαιούχος μπορεί να ασκήσει αγωγή ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου, αξιώνοντας την άρση της προσβολής. Ο δικαιούχος μπορεί να ζητήσει ιδίως: α) την απόσυρση από το εμπόριο ή την κατάσχεση των εμπορευμάτων που κρίθηκε ότι προσβάλλουν το δικαίωμα επί του σήματος και, εφόσον απαιτείται, των υλικών που κυρίως χρησίμευσαν στη δημιουργία ή την κατασκευή των εν λόγω εμπορευμάτων, β) την αφαίρεση του προσβάλλοντος σημείου ή, εφόσον τούτο δεν είναι δυνατόν, την οριστική απομάκρυνση από το εμπόριο των εμπορευμάτων που φέρουν το προσβάλλον σημείο και γ) την καταστροφή τους. Η πα-

ραπάνω αγωγή, θα εισαχθεί στο Πολυμελές Πρωτοδικείο, εφόσον σωρευούνται και αξιώσεις για αθέμιτο ανταγωνισμό ή προσβολή διακριτικών γνωρισμάτων.

1.3.3. Οι τεχνικές επινοήσεις (ευρεσιτεχνίες)

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 5 του ν. 1733/1987, διπλώματα ευρεσιτεχνίας χορηγούνται (από τον Οργανισμό Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας = Ο.Β.Ι.) για επινοήματα νέα που εμπεριέχουν εφευρετική δραστηριότητα και είναι επιδεκτικά βιομηχανικής εφαρμογής. Το δικαίωμα στην ευρεσιτεχνία είναι απόλυτο δικαίωμα σε άυλο αγαθό και σύμφωνα με το άρθρο 6 του ν. 1733/1987 δικαίωμα για την απόκτηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας έχουν ο εφευρέτης και οι καθολικοί ή ειδικοί διάδοχοί του, ενώ στην περίπτωση που η εφεύρεση πραγματοποιήθηκε από περισσότερα άτομα από κοινού, το σχετικό δικαίωμα ανήκει σε όλους εξ αδιαρέτου και κάθε συνδικαιούχος έχει τη δυνατότητα να μεταβιβάζει ελεύθερα τη μερίδα του και να επιμελείται την προστασία του κοινού διπλώματος.

Η εφεύρεση μπορεί να αναφέρεται σε προϊόν, μέθοδο ή βιομηχανική εφαρμογή, ενώ μια εφεύρεση θεωρείται επιδεκτική βιομηχανικής εφαρμογής αν το αντικείμενό της μπορεί να παραχθεί ή να χρησιμοποιηθεί σε οποιοδήποτε τομέα παραγωγικής δραστηριότητας. Επιπλέον, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ως άνω άρθρου, δεν εμπίπτουν στην έννοια της εφεύρεσης οι ανακαλύψεις, οι επιστημονικές θεωρίες και οι μαθηματικές μέθοδοι, οι αισθητικές δημιουργίες, τα σχέδια, οι κανόνες και οι μέθοδοι για την άσκηση πνευματικών δραστηριοτήτων, για παιχνίδια, οι κανόνες και οι μέθοδοι για την άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων, τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών και η παρουσίαση πληροφοριών, ενώ κατά την παράγραφο 3 μια εφεύρεση κρίνεται νέα, αν δεν ανήκει στη στάθμη της τεχνικής.

Ως στάθμη της τεχνικής νοείται κάθε τι που είναι γνωστό οπουδήποτε στον κόσμο από γραπτή ή προφορική περιγραφή ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο, πριν από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης για χορήγηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας ή την ημερομηνία προτεραιότητας. Σημειώνεται ότι η εφεύρεση θεωρείται νέα ακόμη και αν έχει γίνει γνωστή μέσα στους έξι μήνες πριν την κατάθεση της αίτησης για χορήγηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας, εφόσον η γνωστοποίηση οφείλεται σε καταχρηστική ενέργεια σε βάρος του αιτούντος ή του δικαιωπαρόχου του ή σε παρουσίαση της εφεύρεσης σε επίσημα αναγνωρισμένη έκθεση.

Η διάρκεια ισχύος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας είναι είκοσι έτη και αρχίζει από την επομένη της ημέρας κανονικής κατάθεσης της αίτησης για τη χορήγηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Το περιεχόμενο του δικαιώματος ορίζεται στο άρθρο 10 του ν. 1733/1987 και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας παρέχει στον κάτοχό του, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το αποκλειστικό δικαίωμα να εκμεταλλεύεται παραγωγικά την εφεύρεση και ιδίως:

Να παράγει, προσφέρει ή διαθέτει στην αγορά, να χρησιμοποιεί και να κατέχει για τον ίδιο σκοπό τα προϊόντα που προστατεύονται από το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας,

Να εφαρμόζει, προσφέρει ή διαθέτει στην αγορά την προστατευόμενη από το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας μέθοδο, Να παράγει, προσφέρει ή διαθέτει στην αγορά, να χρησιμοποιεί και να κατέχει για τον ίδιο σκοπό το προϊόν που η παραγωγή του είναι το αποτέλεσμα της προστατευόμενης από το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας μεθόδου,

Να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να εκμεταλλεύεται παραγωγικά, κατά την έννοια των προηγούμενων εδαφίων, την εφεύρεση ή να εισάγει, χωρίς τη συναίνεσή του, τα προϊόντα που προστατεύονται από το δίπλωμα ευρεσιτεχνία.

Το δικαίωμα στην ευρεσιτεχνία μπορεί να μεταβιβαστεί εν ζωή με έγγραφη συμφωνία (απαραίτητη για την εγκυρότητα της μεταβίβασης ή τήρηση του έγγραφου συστατικού τύπου) ή αιτία θανάτου. Η μεταβίβαση θεωρείται ότι έχει συντελείται από την στιγμή της καταχώρησης της συμφωνίας ή του κληρονομητηρίου στο μητρώο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και δημοσιεύεται στο Ειδικό Δελτίο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας.

Στις δυνατότητες του δικαιούχου εντάσσεται και η παραχώρηση της άδειας εκμετάλλευσης της ευρεσιτεχνίας σε τρίτους, για την οποία πρέπει να τηρηθεί ο έγγραφος (συστατικός) τύπος. Αξιοσημείωτη είναι η περίπτωση κατά την οποία ο δικαιούχος του διπλώματος έχει υποχρέωση να παράσχει άδεια εκμετάλλευσης κατά το άρθρο 14 του Ν 1733/1987 για λόγους δημόσιου συμφέροντος. Έτσι, για επιτακτικούς λόγους δημόσιου συμφέροντος δίπλωμα ευρεσιτεχνίας μπορεί να υπάγεται σε καθεστώς υποχρεωτικής αδειοδότησης, ύστερα από γνωμοδότηση του Οργανισμού Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας, με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης και των κατά περίπτωση συναρμόδιων Υπουργών. Λόγοι δημόσιου συμφέροντος συντρέχουν όταν: α) τα προϊόντα ή οι μέθοδοι παραγωγής που προστατεύονται με το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας διατίθενται στο κοινό σε ανεπαρκή ποσότητα, ποιότητα, ή σε ασυνήθιστα υψηλές τιμές σε σχέση με τις τιμές ομοειδών προϊόντων σε ομοειδείς αγορές, β) η εκμετάλλευση του εν λόγω διπλώματος ευρεσιτεχνίας επιβάλλεται για λόγους δημόσιας υγείας, γ) η εκμετάλλευση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας συνιστά πράξη αθέμιτου ανταγωνισμού, δ) η εκμετάλλευση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας είναι απαραίτητη για τη συμμόρφωση με πρότυπο το οποίο εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, ε) η έλλειψη εκμετάλλευσης του διπλώματος ευρεσιτεχνίας πλήττει την οικονομική και τεχνολογική ανάπτυξη της χώρας. Επιπλέον, για λόγους που αφορούν την εθνική άμυνα της χώρας, μπορεί να παρέχεται άδεια εκμετάλλευσης μιας εφεύρεσης εντός της Επικράτειας σε φορείς του δημοσίου τομέα, με αιτιολογημένη απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης και Εθνικής Άμυνας.

Σε κάθε περίπτωση προσβολής ή επαπειλούμενης προσβολής του δικαιώματος στην ευρεσιτεχνία, η παράγραφος 1 του άρθρου 17 του ν. 1733/1987, δίνει το δικαίωμα στον δικαιούχο να ζητήσει την άρση της προσβολής και την παράλειψή της στο μέλλον. Κατ' αίτηση του κατόχου και προκειμένου να αρθεί η προσβολή μπορεί να ζητείται ενδεικτικά: α) η απόσυρση από το εμπόριο των εμπορευμάτων που κρίθηκε ότι προσβάλλουν δικαίωμα του παρόντος νόμου και, εφόσον απαιτείται, των υλικών που κυρίως χρησιμοποιήσαν στη δημιουργία ή την κατασκευή των εν λόγω εμπορευμάτων, β) η οριστική

απομάκρυνση αυτών από το εμπόριο ή γ) η καταστροφή αυτών σύμφωνα με την παράγραφο 5 του ν. 1733/1987.

Επιπλέον, σε περίπτωση υπαίτιας προσβολής του διπλώματος ευρεσιτεχνίας, ο ζημιωθείς κάτοχος του δικαιούται να απαιτήσει την αποκατάσταση της ζημίας ή την απόδοση της ωφελείας από την αθέμιτη εκμετάλλευση της ευρεσιτεχνίας ή την πληρωμή του ποσού ανάλογου προς το τίμημα άδειας εκμετάλλευσης, με τα προαναφερθέντα δικαιώματα να παρέχονται και στον δικαιούχο αποκλειστικής άδειας εκμετάλλευσης και σε όποιον έχει δικαίωμα στην ευρεσιτεχνία και σε εκείνον που κατέθεσε αίτηση χορήγησης διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Οι απαιτήσεις αυτές παραγράφονται ύστερα από πέντε έτη από τον ο κάτοχος του διπλώματος έλαβε γνώση είτε της προσβολής είτε της ζημίας και του προς αποζημίωση υποχρέου και οπωσδήποτε ύστερα από την πάροδο είκοσι ετών από την προσβολή.

1.3.4. Τα βιομηχανικά σχέδια και υποδείγματα

Οι αισθητικές δημιουργίες είναι σε θέση να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα και την αναγνωρισιμότητα ενός προϊόντος και για αυτό τον λόγο ο νόμος προστατεύει τις δημιουργίες, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα **τα βιομηχανικά σχέδια και υποδείγματα**. Ο ν. 2417/1996 και το ΠΔ 259/1997 αποτελούν το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την προστασία των βιομηχανικών σχεδίων και υποδειγμάτων.

Ως βιομηχανικά σχέδια νοούνται οι δισδιάστατες διαπλάσεις μορφής, ενώ ως υποδείγματα οι τρισδιάστατες διαπλάσεις μορφής. Σύμφωνα με τους νομοθετικούς ορισμούς που δίδονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 3 του ν. 2417/1996 ως σχέδιο ή υπόδειγμα ορίζεται η εξωτερικά ορατή εικόνα του συνόλου ή μέρους ενός προϊόντος, η οποία προκύπτει από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που έχει, ιδίως, η γραμμή, το περίγραμμα, το χρώμα, το σχήμα, η μορφή και/ή τα υλικά του ίδιου του προϊόντος και/ή της διακόσμησης που φέρει. Αντίστοιχα, ως προϊόν ορίζεται κάθε βιομηχανικό ή βιοτεχνικό προϊόν, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται τα συστατικά που προορίζονται για συναρμολόγηση σε ένα σύνθετο προϊόν, η συσκευασία, η παρουσίαση, τα γραφικά σύμβολα και τα τυπογραφικά στοιχεία, αλλά αποκλείονται τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών. Σύμφωνα δε με το άρθρο 26 του ΠΔ 259/1997, με την καταχώριση ο δικαιούχος σχεδίου ή υποδείγματος αποκτά το αποκλειστικό δικαίωμα να το χρησιμοποιεί και να απαγορεύει σε οποιοδήποτε τρίτο τη χρήση του χωρίς τη συγκατάθεσή του. Η παραπάνω χρήση καλύπτει, ιδίως την κατασκευή, προσφορά, διάθεση στην αγορά, εισαγωγή, εξαγωγή ή χρήση του προϊόντος στο οποίο έχει ενσωματωθεί ή εφαρμοστεί το εν λόγω σχέδιο ή υπόδειγμα, καθώς και την αποθήκευση προϊόντος για τους σκοπούς αυτούς.

1.3.5. Οι γεωγραφικές ενδείξεις και ονομασίες προελεύσεως

Οι γεωγραφικές ενδείξεις και οι ονομασίες προελεύσεως προσδιορίζουν την προέλευση των προϊόντων που τις φέρουν από μία συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Οι γεωγραφικές ενδείξεις υποδηλώνουν τον τόπο προέλευσης των προϊόντων, ενώ οι ονομασίες προέλευσης ουσιαστικά εξοπλίζουν με εγγυήσεις ποιότητας ή/και ιδιαίτερων ιδιο-

τήτων τα προϊόντα που τις φέρουν. Τα πρόσωπα που παράγουν τα συγκεκριμένα προϊόντα που προέρχονται από συγκεκριμένη περιοχή, εφόσον κατά τη διαδικασία παραγωγής τους τήρησαν όλες τις μεθόδους που δικαιολογούν την ιδιαίτερη φήμη τους ή τις ιδιότητες που τα διακρίνουν, είναι οι δικαιούχοι του δικαιώματος στην ονομασία προέλευσης και στη γεωγραφική ένδειξη.

1.3.6. Τα ονόματα πεδίου

Με τον όρο όνομα πεδίου νοείται ένα όνομα/διεύθυνση με την μορφή `www.company.gr`, το οποίο παραπέμπει σε κάποιον διαδικτυακό τόπο (Website). Το domain name μπορεί να θεωρηθεί ως η διεύθυνση της επιχείρησης στο Internet και εκεί όπου κάποιος μπορεί να βρει στοιχεία ή διάφορες πληροφορίες για μια επιχείρηση (τα προϊόντα της, τις υπηρεσίες που παρέχει κ.λπ.). Πρόκειται ουσιαστικά για μία online ταυτότητα της επιχείρησης. Το όνομα χώρου είναι **μοναδικό όνομα** για έναν δικτυακό τόπο (Website), ενώ αρμόδια για την παραχώρηση της χρήσης ονομάτων πεδίου, με κατάληξη .gr ή .el έχει η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) με βάση τον **Κανονισμό Διαχείρισης και Εκχώρησης Ονομάτων Χώρου (Domain Names)**. Επομένως, όταν κάποιος όνομα χώρου κατοχυρώνεται, τότε καταγράφεται σε έναν κατάλογο ονομάτων (domain name register) και το ίδιο όνομα δεν μπορεί να επιλεγεί από άλλον ενδιαφερόμενο. Τα ονόματα πεδίου έχουν παγκόσμια εμβέλεια, γεγονός που τα διαφοροποιεί από τα διακριτικά γνωρίσματα και σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ τους, η λύση επέρχεται από την αρχή της χρονικής προτεραιότητας. Δεν αποκλείεται και η προστασία των ονομάτων πεδίου με βάση το άρθρο 3 του ν. 146/1914. Επομένως, η επιλογή ενός domain name είναι σημαντική υπόθεση για την παρουσία της επιχείρησης στο Internet.

1.4. Η πνευματική ιδιοκτησία

Βασικό νομοθέτημα του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ο ν. 2121/1993, στην σήμερα ισχύουσα μορφή του, με το άρθρο 2 αυτού να δίνει το νομοθετικό ορισμό του έργου. Ως έργο νοείται κάθε **πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης**, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή, ιδίως τα γραπτά ή προφορικά κείμενα, οι μουσικές συνθέσεις, με κείμενο ή χωρίς, τα θεατρικά έργα, με μουσική ή χωρίς, οι χορογραφίες και οι παντομίμες, τα οπτικοακουστικά έργα, τα έργα των εικαστικών τεχνών, στα οποία περιλαμβάνονται τα σχέδια, τα έργα ζωγραφικής και γλυπτικής, τα χαρακτικά έργα και οι λιθογραφίες, τα αρχιτεκτονικά έργα, οι φωτογραφίες, τα έργα των εφαρμοσμένων τεχνών, οι εικονογραφήσεις, οι χάρτες, τα τρισδιάστατα έργα που αναφέρονται στη γεωγραφία, την τοπογραφία, την αρχιτεκτονική ή την επιστήμη. Νοούνται επίσης ως έργα οι μεταφράσεις, οι διασκευές, οι προσαρμογές και οι άλλες μετατροπές έργων ή εκφράσεων της λαϊκής παράδοσης, καθώς και οι συλλογές έργων ή συλλογές εκφράσεων της λαϊκής παράδοσης ή απλών γεγονότων και στοιχείων, όπως οι εγκυκλοπαίδειες, και οι ανθολογίες (και οι βάσεις δεδομένων), **εφόσον η επιλογή ή η διευθέτηση του περιεχομένου τους είναι πρωτότυπη**. Δεν προστατεύεται από τον νόμο τα επίσημα κείμενα με τα οποία εκφράζεται η άσκηση πολιτειακής αρμοδιότητας και

ιδίως τα νομοθετικά, διοικητικά ή δικαστικά κείμενα, καθώς και οι εκφράσεις της λαϊκής παράδοσης, οι ειδήσεις και τα απλά γεγονότα ή στοιχεία.

Η προστασία του νόμου αφορά σε έργα δημιουργούμενα από άνθρωπο, τα οποία μπορούν να έχουν οποιαδήποτε μορφή, η οποία είναι αυτή που τελικώς προστατεύεται, καθώς μοναδικότητα και εξατομίκευση ενός έργου προκύπτουν από τον τρόπο με τον οποίο αποκρυσταλλώθηκε η πνευματική δημιουργία και έμπνευση του δημιουργού. Τα κριτήρια για την κατάφαση της πρωτοτυπία, είναι το δημιουργικό ύφος, η ατομικότητα, η προσωπική συμβολή. Το στοιχείο του νέου δεν αποτελεί προϋπόθεση για την προστασία. Ο νόμος προσδιορίζει το στοιχείο της πρωτοτυπίας μόνο στην περίπτωση των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών και απαιτεί αυτές να είναι προσωπικό πνευματικό δημιούργημα του δημιουργού τους κατά την παράγραφο 3 του άρθρου 2 του ν. 2121/1993.

Το **υποκείμενο** της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ο **δημιουργός**, ο οποίος σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 6 του ν. 2121/1993 είναι ο αρχικός δικαιούχος του περιουσιακού και του ηθικού δικαιώματος επί του έργου, ενώ σύμφωνα με το άρθρο 11 του ίδιου νόμου λογίζεται έναντι των τρίτων ως αρχικός δικαιούχος του περιουσιακού και του ηθικού δικαιώματος όποιος καθιστά νομίμως προσιτό στο κοινό έργο ανώνυμο ή με ψευδώνυμο (αρχικός δικαιούχος κατά πλάσμα). Μετά την εμφάνιση του πραγματικού δημιουργού του έργου, αυτός αποκτά τα παραπάνω δικαιώματα στην κατάσταση όπου βρίσκονται από τις ενέργειες του πλασματικού δικαιούχου.

Ως προς τα συλλογικά έργα, η αντίστοιχη νομοθετική πρόβλεψη εντοπίζεται στο άρθρο 7 του ν. 2121/1993, όπου ορίζεται ότι έργα συνεργασίας θεωρούνται όσα έχουν δημιουργηθεί με την άμεση σύμπραξη δύο ή περισσότερων δημιουργών. Οι δημιουργοί ενός έργου που είναι προϊόν συνεργασίας είναι οι αρχικοί συνδικαιούχοι του περιουσιακού και του ηθικού δικαιώματος επί του έργου. Αν δεν συμφωνήθηκε αλλιώς, το δικαίωμα ανήκει κατά ίσα μέρη στους συν-δημιουργούς. Για τα έργα των μισθωτών, η νομοθετική πρόβλεψη εντοπίζεται στο άρθρο 8 όπου ορίζεται ότι επί έργων που δημιουργήθηκαν από μισθωτούς σε εκτέλεση σύμβασης εργασίας, αρχικός δικαιούχος του περιουσιακού και του ηθικού δικαιώματος είναι ο δημιουργός. Αν δεν υπάρχει αντίθετη συμφωνία, στον εργοδότη μεταβιβάζονται αυτοδικαίως εκείνες μόνο οι εξουσίες από το περιουσιακό δικαίωμα, που είναι αναγκαίες για την εκπλήρωση του σκοπού της σύμβασης. Τέλος, ειδικά για τον δημιουργό των οπτικοακουστικών έργων, το άρθρο 9 του ν. 2121/1993 ορίζει ότι ως δημιουργός ενός οπτικοακουστικού έργου τεκμαίρεται ο σκηνοθέτης.

Ως προς τη **διάρκειά της**, η πνευματική ιδιοκτησία διαρκεί όσο η ζωή του δημιουργού και εβδομήντα χρόνια μετά το θάνατό του, που υπολογίζονται από την 1η Ιανουαρίου του έτους το οποίο έπεται του θανάτου του δημιουργού (άρθρο 29 ν. 2121/1993). Για τα έργα συνεργασίας, η παράγραφος 1 του άρθρου 30 ν. 2121/1993, προβλέπει ότι η πνευματική ιδιοκτησία διαρκεί όσο η ζωή του τελευταίου επιζώντος δημιουργού και εβδομήντα έτη μετά τον θάνατό του, που υπολογίζονται από την 1η Ιανουαρίου του έτους το οποίο έπεται του θανάτου του τελευταίου επιζώντος δημιουργού.

Το **περιουσιακό δικαίωμα** αφορά στον τρόπο με τον οποίο ο δημιουργός πρόκειται

να εκμεταλλευτεί οικονομικά το έργο. Οι εξουσίες που απορρέουν από το περιουσιακό δικαίωμα απαριθμούνται ενδεικτικά στο άρθρο 3 ν. 2121/1993 και κάθε μία εξ αυτών είναι ανεξάρτητη από την άλλη, καθώς αυτό δικαιολογείται λόγω της άυλης φύσης του δικαιώματος που προστατεύεται και παρέχεται. Με βάση τα ανωτέρω οι δημιουργοί μπορούν (ενδεικτικά):

Να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την εγγραφή και την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή των έργων τους με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει,

Να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν τη μετάφραση των έργων τους,

Να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν τη διασκευή, την προσαρμογή ή άλλες μετατροπές των έργων τους.

Το περιουσιακό δικαίωμα και οι εξουσίες που αυτό χορηγεί στον δημιουργό δεν είναι χωρίς περιορισμούς, καθώς υπόκειται σε αυτούς των άρθρων 18 έως 28B του ν. 2121/1993, οι οποίοι τέθηκαν για λόγους που εξυπηρετούν το κοινωνικό σύνολο. Έτσι, παραδείγματα περιορισμών είναι η χωρίς την άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή, αναπαραγωγή σε εκπαιδευτικά βιβλία, που χρησιμοποιούνται ως βιβλία διδασκαλίας για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση (άρθρο 20), ή η χωρίς την άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή αναπαραγωγή άρθρων νομίμως δημοσιευμένων σε εφημερίδα ή σε περιοδικό συντόμων αποσπασμάτων έργου ή τμημάτων συντόμου έργου ή έργου των εικαστικών τεχνών νομίμως δημοσιευμένου, εφόσον γίνεται αποκλειστικά για τη διδασκαλία ή τις εξετάσεις σε εκπαιδευτικό Ίδρυμα (άρθρο 21) και η χωρίς την άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή αναπαραγωγή έργου για δικαστικούς ή διοικητικούς σκοπούς και για να χρησιμοποιηθεί σε δικαστική ή διοικητική διαδικασία (άρθρο 24).

Κύριος τρόπος εκμετάλλευσης ενός έργου είναι η **μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος**, το οποίο μπορεί να μεταβιβασθεί μεταξύ ζώντων ή αιτία θανάτου και ο δημιουργός μπορεί να συνάψει συμβάσεις εκμετάλλευσης ή να παραχωρήσει άδειες εκμετάλλευσης. Δυνάμει των σχετικών προβλέψεων, ο δημιουργός του έργου μπορεί να καταρτίζει συμβάσεις, με τις οποίες αναθέτει στον αντισυμβαλλόμενο και αυτός αναλαμβάνει την υποχρέωση να ασκήσει εξουσίες που απορρέουν από το περιουσιακό δικαίωμα (συμβάσεις εκμετάλλευσης), ενώ μπορεί να επιτρέψει σε κάποιον άλλον την άσκηση εξουσιών που απορρέουν από το περιουσιακό του δικαίωμα (άδειες εκμετάλλευσης). Για την εγκυρότητα των παραπάνω δικαιοπραξιών ο νόμος θέτει ως προϋπόθεση να τηρηθεί ο έγγραφος (συστατικός) τύπος, με το άρθρο 14 του ν. 2121/1993 να προβλέπει ότι δικαιοπραξίες που αφορούν τη μεταβίβαση εξουσιών από το περιουσιακό δικαίωμα, την ανάθεση ή την άδεια εκμετάλλευσης και την άσκηση του ηθικού δικαιώματος είναι **άκυρες** αν δεν καταρτισθούν εγγράφως. Την ακυρότητα των παραπάνω δικαιοπραξιών, έχει τη δυνατότητα να επικαλεσθεί μόνο ο πνευματικός δημιουργός.

Το **ηθικό δικαίωμα**: είναι αυτό που προστατεύει τον προσωπικό δεσμό του πνευμα-

τικού δημιουργού με το έργο του, είναι δε ανεξάρτητο από περιουσιακό. Το ηθικό δικαίωμα παραμένει στον δημιουργό ακόμα και μετά τη μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος, ενώ οι εξουσίες που δίνει στον δημιουργό σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 2121/1993 είναι:

- α) η απόφαση για τον χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο κατά το οποίο το έργο θα γίνει προσιτό στο κοινό (δημοσίευση),
- β) η αναγνώριση της πατρότητας πάνω στο έργο και ειδικότερα η εξουσία να απαιτεί, στο μέτρο του δυνατού, τη μνεία του ονόματός του στα αντίτυπα του έργου του και σε κάθε δημόσια χρήση του έργου του ή, αντίθετα, να κρατάει την ανωνυμία του ή να χρησιμοποιεί ψευδώνυμο,
- γ) η απαγόρευση κάθε παραμόρφωσης, περικοπής ή άλλης τροποποίησης του έργου του, καθώς και κάθε προσβολής του δημιουργού, οφειλόμενης στις συνθήκες παρουσίασης του έργου στο κοινό,
- δ) η προσπέλαση στο έργο του, έστω και αν το περιουσιακό δικαίωμα στο έργο ή η κυριότητα στον υλικό φορέα του έργου ανήκει σε άλλον, οπότε η προσπέλαση πρέπει να πραγματοποιείται κατά τρόπο που προκαλεί τη μικρότερη δυνατή ενόχληση στο δικαιούχο,
- ε) προκειμένου περί έργων λόγου ή επιστήμης, η υπαναχώρηση από συμβάσεις μεταβίβασης του περιουσιακού δικαιώματος ή εκμετάλλευσής του ή άδειας εκμετάλλευσής του εφόσον αυτό είναι αναγκαίο για την προστασία της προσωπικότητάς του εξαιτίας μεταβολής στις πεποιθήσεις του ή στις περιστάσεις, με καταβολή αποζημίωσης στον αντισυμβαλλόμενο για τη θετική του ζημία.

Το δικαίωμα παρακολούθησης: Το άρθρο 5 του ν. 2121/1993 θεσμοθετεί το δικαίωμα παρακολούθησης του δημιουργού του πρωτότυπου έργου. Το δικαίωμα αυτό είναι ανεκχώρητο και αναπαλλοτρίωτο μεταξύ ζώντων και παραιτησιμότητα από αυτό το δικαίωμα δεν χωρεί. Ο δημιουργός έχει δικαίωμα είσπραξης ενός ποσοστού επί του τιμήματος κάθε μεταπώλησης του έργου μετά την πρώτη μεταβίβασή του από τον δημιουργό ή για λογαριασμό του.

Τα συγγενικά δικαιώματα: Ως η ειδική κατηγορία δικαιωμάτων του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας δημιουργήθηκαν εξαιτίας της τεχνολογικής εξέλιξης, καθώς η πρόοδος δημιούργησε την ανάγκη να προστατευθούν και οι ερμηνευτές, οι παραγωγοί υλικών φορέων ήχου ή/και εικόνας οι εκτελεστές, οι καλλιτέχνες, και οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί. Τα προαναφερόμενα πρόσωπα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, για παράδειγμα στη δημόσια εκτέλεση ή στην αναπαραγωγή κάποιων πνευματικών έργων. Επειδή η δυνατότητα εγγραφής και πολλαπλασιασμού των αντίτυπων έργων με τεχνικά μέσα είναι σε κάποιες περιπτώσεις ευχερής και μπορεί να συμβεί και εν αγνοία των προσώπων αυτών, κρίθηκε απαραίτητη η προστασία τους από την αθέμιτη εκμετάλλευση τρίτων. Για τους λόγους αυτούς δημιουργήθηκε η κατηγορία των συγγενικών προς την πνευματική ιδιοκτησία δικαιωμάτων. Συγγενικά δικαιώματα προβλέπονται στον ν. 2121/1993 για:

Τους ερμηνευτές εκτελεστές, οι οποίοι μπορεί να είναι ηθοποιοί, μουσικοί, τραγουδιστές, χορωδοί, χορευτές, καλλιτέχνες κουκλοθέατρου, θεάτρου σκιών, θεάματος ποικιλιών (βαριετέ) ή ιπποδρόμου (τσιρκου).

Τον παραγωγό των υλικών φορέων ήχου ή/και εικόνας. Ως παραγωγός υλικού φορέα ήχου νοείται το φυσικό ή νομικό πρόσωπο με πρωτοβουλία και ευθύνη του οποίου πραγματοποιείται η πρώτη εγγραφή σειράς ήχων μόνο. Ως παραγωγός υλικού φορέα εικόνας ή ήχου και εικόνας νοείται το φυσικό ή νομικό πρόσωπο με πρωτοβουλία και ευθύνη του οποίου πραγματοποιείται η πρώτη εγγραφή σειράς εικόνων με ή χωρίς ήχο.

Τον ραδιοτηλεοπτικό σταθμό που εκπέμπει.

Τον εκδότη του εντύπου.

Το πρόσωπο που δημοσιεύει αδημοσίευτα έργα δημιουργών που έχουν αποβιώσει.

Η προστασία των συγγενικών δικαιωμάτων δεν επηρεάζει την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, καθώς το άρθρο 53 του ν. 2121/1993 ορίζει ότι η προστασία των συγγενικών δικαιωμάτων αφήνει ακέραιη και δεν επηρεάζει κατά κανένα τρόπο την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας. Καμία από τις διατάξεις που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο δεν μπορεί να ερμηνευθεί κατά τρόπο που θίγει την προστασία αυτή. Εάν οι ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες, οι παραγωγοί υλικών φορέων ήχου ή εικόνας ή ήχου και εικόνας, οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί και οι εκδότες εντύπων έχουν αποκτήσει, εκτός από το συγγενικό δικαίωμα και δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας στο έργο, **το δικαίωμα αυτό και το συγγενικό δικαίωμα υπάρχουν παράλληλα** και παρέχουν τις εξουσίες που απορρέουν από το κάθε δικαίωμα. Δεν αποκλείεται προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων αυτών και κατά τα άρθρα 57 ή 914 του Αστικού Κώδικα.

Η προστασία του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας: επιτυγχάνεται μέσα από το συνδυασμό κυρώσεων αστικής, διοικητικής και ποινικής φύσης. Ο ν. 2121/1993, έχει ενσωματώσει ύστερα από τις τροποποιήσεις που υπέστη, ένα σύνολο αυστηρών διατάξεων, προκειμένου τα δικαιώματα αυτά να προστατευθούν. Έτσι, η παράγραφος 1 του άρθρου 63 ν. 2121/1993 προβλέπει ακόμα και την παρέμβαση εισαγγελικής και αστυνομικής αρχής όπου επίκειται η τέλεση πράξης προσβολής της πνευματικής ιδιοκτησίας. Κάτι τέτοιο θα συμβαίνει όταν, χωρίς να υπάρχει η απαιτούμενη άδεια του δημιουργού, πρόκειται να γίνει δημόσια εκτέλεση θεατρικού ή κινηματογραφικού ή μουσικού έργου. Η κατά τόπον αρμόδια αστυνομική αρχή οφείλει να απαγορεύει την πράξη αυτή ύστερα από αίτηση του δημιουργού ή των δικαιοδόχων του. Η εισαγγελική αρχή, εφόσον της ζητηθεί, οφείλει να δώσει σχετική εντολή στην αστυνομική αρχή. Το ίδιο ισχύει και όταν η δημόσια εκτέλεση άρχισε με άδεια του δημιουργού, αλλά η καταβολή της οφειλόμενης αμοιβής καθυστερεί περισσότερο από δύο μέρες.

Το άρθρο 64 προβλέπει τη δυνατότητα λήψης ασφαλιστικών μέτρων. Έτσι, εφόσον

πιθανολογείται προσβολή της πνευματικής ιδιοκτησίας ή (συγγενικού δικαιώματος προβλεπόμενου στα άρθρα 46 έως 48 και 51 ή του δικαιώματος ειδικής φύσης του κατασκευαστή βάσης δεδομένων), το Μονομελές Πρωτοδικείο διατάσσει ως ασφαλιστικό μέτρο τη συντηρητική κατάσχεση των αντικειμένων που κατέχονται και αποτελούν μέσο τέλεσης ή προϊόν ή απόδειξη της προσβολής. Αντί για συντηρητική κατάσχεση, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την αναλυτική απογραφή των αντικειμένων αυτών περιλαμβανομένης και της φωτογράφησής τους.

Το άρθρο 65 προβλέπει τις αστικές κυρώσεις. Ειδικότερα ορίζεται ότι σε κάθε περίπτωση προσβολής ή επαπειλούμενης προσβολής της πνευματικής ιδιοκτησίας ή του συγγενικού δικαιώματος ο δημιουργός ή ο δικαιούχος του συγγενικού δικαιώματος μπορεί να αξιώσει κατά περίπτωση την αναγνώριση του δικαιώματός του, την άρση της προσβολής και την παράλειψή της στο μέλλον. Η άρση της προσβολής μπορεί να περιλαμβάνει κατ' αίτηση του ενάγοντος ενδεικτικά: α) την απόσυρση από το εμπόριο των εμπορευμάτων που κρίθηκε ότι προσβάλλουν δικαίωμα του παρόντος νόμου και, εφόσον απαιτείται, των υλικών που κυρίως χρησίμευσαν στη δημιουργία ή την κατασκευή των εν λόγω εμπορευμάτων, β) την οριστική απομάκρυνση αυτών από το εμπόριο ή γ) την καταστροφή αυτών. Διοικητικές και ποινικές κυρώσεις, προβλέπονται στα άρθρα 65Α και 66 του ν. 2121/1993.